

Társadalmi felelősségvállalás és a vidéki zsidó infrastruktúra fejlesztése

Megtartotta éves közgyűlését az EMIH

„2004-ben, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség megalakulásakor sok-sok addigi törekvés és igyekezet öltött formát és kapott szervezeti keretet. Ezek mind ugyanazt a célt szolgálták: feléleszteni és megújítani a magyar zsidóság vallási életét, megerősíteni és pozitív tartalommal feltölteni a zsidó identitást és létrehozni az ehhez szükséges infrastrukturális feltételeket.

Az idei közgyűlés egyértelműen megmutatta: az elmúlt 14 év nem telt el hiábavalóan, az EMIH valóban létrehozott egy olyan rendszert, ami lehetővé teszi a zsidó élet teljes megélését. – Ezzel a felvezetéssel kezdte Köves Slomó vezető rabbi az EMIH 2018-as éves beszámolóját a közgyűlésen, amelyre – a polgári naptár szerint – pontosan 14 évvel az alakuló ülés után május 24-én került sor. Mára az EMIH államilag elismert oktatási rendszerében bölcsődétől a diploma megszerzéséig haladhatunk, magas színvonalú általános iskolában és gimnázium-

ban szerevve meg az alaptudást. Számtalan fesztivállal, programmal, tanulási lehetőséggel éppúgy szolgálnak, mint idősotthon hálózattal vagy éppen szociális segítségnyújtással.

Ezek alapozzák meg a következő évekre azt a jövőképet, melyet a rabbi ismertetett: a pozitív társadalmi hatások generálása mellett tovább erősíteni a hazai zsidó élet infrastrukturális hátterét és szociális hálóját. Ebben olyan fejlesztések is szerepelnek, mint a Bét Menáchem iskola tanuszodájának, vagy a Zsilip Központ kialakítása. Míg kezdetben négy rabbi állt a közösség szolgálatában, mára ez a szám megnégyszereződött. Erre a létszámmra szükség is van, hiszen a további munka jelentős részét a vidéki zsidó élet segítése teszi majd ki. A részletekről a miskolci és debreceni fejlesztésekért felelős Bor András tájékoztatta a résztvevőket. Emellett fellebbent a fátyol a leendő szentendrei chábád központ terveiről is.

Az EMIH és szervezetei főként adományokból, normatív állami támogatásból, az örökjárdékból, pályázatokból, 1%-os felajánlásokból és saját gazdasági tevékenységből teremti meg az ehhez szükséges anyagi hátteret. A közgyűlésen Nógrádi Bálint, az EMIH gazdasági vezetője ismertette a pénzügyi beszámolót, melyből kiderült, hogy a 2017-es év során a kiadások nagyjából 1,8 milliárd forintot tettek ki, míg 2018-ra több, mint 3,6 milliárd forint van előirányozva. „Ez tartalmaz egy 1 milliárd forintos elkülönített alapot a reményeink során idén támogatásra kerülő, de csak 2019-ben megvalósuló projektek finanszírozására.” – tudtuk meg Nógráditól.

Az EMIH, amely zsidó mércével mérve már átlépte a felnőttkor küszöbét, úgy tűnik, valóban felnőtt. Biztos alapokat raktak le nemcsak napjaink zsidó életéhez, de azokhoz a nagyratörő tervekhez is, mellyel a következő generációnak teremtenek biztos kereteket.

Mázl tov!

Gratulálunk *Feldman Yossi* rabbinak és *Mussie*-nak kislányuk, *Dvorá Léá* születése alkalmából. Kívánjuk, hogy neveljék kislányukat testvéréhez hasonlóan a Tóra útján! Mázl tov a Feldman és Oberlander családnak unokájuk születése alkalmából.

Nyitott zsinagógák éjszakája

Rabbi a buszon

A Múzeumok Éjszakája „Nyitott Zsinagógák” program elemeként június 24-én, éjjel négy budapesti zsinagóga között egy különleges buszjárat fog közlekedni. A buszon a közösség más rabbijai autentikus idegenvezetést nyújtanak az érdeklődők számára.

Indulás: 23:00; 24:00;

Keren Or Központ

(1052 Bp., Károly krt. 20.)

Regisztráció: posta@zsido.com

Felmérés európai zsidók között

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) Európa szerte felmérést készít az antiszemitizmusról. Ezen belül kíváncsiak a Magyarországon élő, magukat zsidónak valló, 16. életévüket betöltött személyek véleményére és tapasztalataira. Ha ez a leírás illik Önre, abban az esetben szeretnénk megkérni arra, hogy vegyen részt a felmérésben.

Ritkán adódik alkalom arra, hogy a zsidó közösség tagjai közvetlenül is részt vállalhassanak az antiszemitizmus elleni harc alakításában – a kérdőív kérdéseinek megválaszolása egy szerény, de fontos lehetőség erre.

Kérdőív kitöltése:

www.eurojews.eu

EMIH alakuló ülés, 2004 – EMIH közgyűlés, 2018

Hetiszakasz

Az első szánhedrin

Szakaszunk – *Böháálotchá* (4Mózes 8:1–12:16.) – a Szentélybeli Menóra napi meggyújtásával kezdődik, majd a leviták felavatásával folytatódik. A sivatagi vándorlás módozatai következnek; mikor utaztak, mikor táboroztak le és milyen jelek alapján (kürtszó), a vonulás formációja, a négy zászlóalj és a törzsek zászlai. A szakasz má-

sodik felében a zúgolódók és a húst követelők zendülése a téma, majd jön a fürj nagy tömegekben, és a nép annyit eszik belőle, hogy az orrán jön ki. Hetven ember lesz kiválasztva mint a Mózes mellett működő tanácsadó testületbe (az első Synhedrion); az utolsó fejezetben Áron és Mirjam kibeszélik Mózeset, és Mirjam példás büntetést kap.

Zsidó híradó

Megjelent az *Egység* 106. száma

Májusi számunkban a bodrogkeresztúri csodarabbi, *Reb Sájele* jorcájtja kapcsán bemutatjuk a csodarabbi generációk utolsó fejezeteit és beszámolunk az idei összejövetelekről, ahová a világ minden tájáról érkeznek ilyenkor a cádik sírjához.

Háláchá rovatunkban a kóser borászat és borkultúra nyomába eredünk és megvizsgáljuk a bor szerepét a zsidóságban. Gasztro rovatunkban is szőlőből, Izrael szent gyümölcséből készített ételek receptjeivel ismerkedhetünk.

Az Európai Unió ismét felmérést végez a zsidók elleni hátrányos megkülönböztetésről és gyűlölet-bűncselekményekről. Mindent megtudhatunk erről, többek között azt is, hogyan csatlakozhatunk ehhez véleményünkkel és tapasztalatainkkal. Ebben segít

Jonathan Boyddal, az Institute for Jewish Policy Research ügyvezető igazgatójával készített interjúnk is.

Az amerikai nagykövetség Jeruzsálembé költözése ürügyén elszabadult indulatok hátteréről olvashatunk részletes elemzést. Az EMIH által a közelmúltban szervezett jótékonyági koncertről is hírt adunk, ahol *Mága Zoltán* adakozott a CEDEK Izraelita Szeretetszolgálat javára, valamint a Madách téren megrendezett Mega Bárchesz fesztiválról is találunk képes beszámolót.

Kovács Jichák rabbinövendék cikke Éceszgeber rovatunkban az EMIH valódi vallásfilozófiájáról szól. Ez egy, a HVG véleményrovatóban megjelent, a zsidó hagyományokat középkorinak és etikátlanak tituláló írásra született válaszul.

Pánikkezelés hittel

Eheti szakaszunkban, Mózesnek eddigi legnagyobb kihívásával kell szembenéznie. A nép már elfáradt a sivatagi vándorlásban, s elégedetlenkedni kezdenek. Nincs társa a bajban, s egyedüli vezetőként kell, hogy farkasszemet nézzen egy egész nép panaszáradatával. Ez persze nem emberi mértékre szabott teher, s ennek megfelelően kétségbeesik úgy, mint még soha. Végső elkeseredésében azt mondja az Örökkévalónak: „Nem bírom én egyedül vinni ez egész népet, mert nehéz az nekem. Ha pedig így akarsz bánni velem, ölj meg inkább, ha kegyet találtam szemeidben, s ne lássam szerencsétlenségemet.” (4Mózes 11:14-15.)

Éppen az ilyen helyzetek azok, melyek a legtöbb lehetőséget tartogatják magukban számunkra. Van, hogy a kilátástalanságnak egy olyan pontját érzük el, amikor már egyszerűen nincs más alternatíva, cselekednünk kell. Az ilyen pillanatokban kell elmondanunk magunkban: „Ha én nem vagyok magamért, akkor ki van érettem?” (Az atyák bölcs tanításai 1:14.) Más szóval vannak helyzetek az

életben, amikor nem várhatunk más támogatására, csak magunkra támaszkodhatunk.

Azonban még ebben az esetben sem szabad elfelejtenünk, hogy valójában soha sem maradunk teljesen magunkra. A haszid filozófia tanítja, hogy a világon mindent az isteni gondviselés irányít. És mivel Isten jó, minden, ami a világban történik, szükségszerűen az ő jóakarátának a beteljesülését szolgálja.

Mózes egyedül érezte magát a zúgolódó néppel szemben, pedig tudjuk, hogy Isten mindvégig ott volt mellette. A zsidó nép történelmét keresztül-kasul szövök át a nehézségek, s az azokból való felemelkedés. És mindezek mögött mindig ott volt Isten, aki velünk volt a szenvedésünkben és az örömeinkben is.

Még az olyan kihívások idején is, mint amit Mózesnek kellett kiállnia, sem szabad elfelejtenünk, hogy igazán sosem maradunk teljesen magunkra. Még ha nem is látjuk, nem is halljuk, nem is érezzük, sőt még ha nem is hisszük el, Isten akkor is mindig ott volt, ott van és ott lesz mellettünk.

Kovács Jichák
rabbinövendék írása

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20.25 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 18.30 **Miért fontos nekünk a Szentföld?** (*Oberlander Báruch* rabbi előadása);

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás, 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*

20.10 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15 Hetiszakasz a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Tedd meg, amit tőled telik, Isten gondoskodik a többiről

1960-ban, főiskolai hallgatóként, részt vettem egy pszichológiai szemináriumon a Maine állambeli Bethelben. Mivel sem kóser hús, sem kóser kenyér nem volt elérhető arrafelé, édesanyám nagy doboz ételt csomagolt, kóser felvágottakkal és macesszel. Úgy terveztem, hogy zöldséget és gyümölcsöt majd helyben vásárolok.

Amikor megérkeztem, feltűnt, hogy a háromszáz résztvevő nagy többsége zsidó, de csak én voltam kipában. A diákok közül többen odajöttek hozzám, és megkérdezték, hogy honnan szerzek majd kóser élelmiszereket. Megosztottam velük az étellemet, és kitaláltuk, hogy miként tudnánk használni a szeminárium konyháját.

Voltak diákok, akik azért kerestek meg, mert a zsidóságról akartak kérdéseket feltenni. Bár nem haszid családban nőttem fel, sokra tartottam a Chábád nem vallásos zsidók között végzett munkáját, és volt is nálam egy pár, Chábád által kiadott ismertető füzet. Néhány nap alatt kiosztottam az összeset, ezért írtam a Rebbe titkárának, Leibel Groner rabbinak, hogy küldjön még. A levelemben azt is leírtam, hogy a szeminárium résztvevőinek többsége még sohasem találkozott ortodox zsidóval, és féltő, hogy miután visszatérnek a megszokott, szekuláris közegükbe, teljesen megfelelnek majd arról, amiről beszéltem velük.

Groner rabbi megmutatta a leveletem a Rebbének, és nem sokára telefonon hívott, hogy átadja a Rebbe üzenetét: „te csak tegyél meg mindent, és az Örökévaló majd gondoskodik a többiről.”

Ez nagyon fellelkesített, és ezután egy alkalmat sem hagytam ki, hogy a Tóráról beszél-

jek azokkal, akik erre érdeklődést mutattak. A legtöbb diák nagyra értékelte, amit teszek, és a szemináriumot lezáró ünnepség során még órát is táncoltak a tiszteletemre.

Miután visszatértem New Yorkba, elmentem egy haszid összejövetelre a Chábád-központba. Ahogy beléptem a te-

ken is. A következő választ kaptuk: „Miután megszületett a kisbaba, megkapjátok a kinevezéseket?”

Amikor eljöttünk, hihetetlenül boldogok voltunk. A Rebbe megígérte, hogy gyermekünk születik és a küldöttei lehetünk.

Három évvel később, nem sokkal hanuka után megszüle-

ügyében kérjem a tanácsát. Arra gondoltam, hogy egy parkolóházat kellene működtetni, de a Rebbe a következőket mondta: „Szeretnék egy virágüzletet látni a Kingston Avenue-n, ahol a közösség tagjai virágot tudnának vásárolni az örömteli eseményekre. Sok éven keresztül működött itt egy virágüzlet és szeretném, ha te alapítanál egyet, hogy újra legyen”. Azt javasolta, hogy először is vonjam be az üzletbe az apósomat, aki virágkereskedő. Ez jó ötlet volt, mert akkoriban még nem tudtam megkülönböztetni a rózsát a szegfűtől.

Amikor nem sokkal később a feleségem a terhességének kilencedik hónapjába lépett, elment a Rebbe áldását kérni egy sikeres szüléshez. A Rebbe nagy érdeklődést mutatott a virágüzlet iránt, minden részletről tudni akart. A beszélgetés során a feleségem megemlítette, hogy az üzlethelyiség nagyon kicsi. A Rebbe megkérdezte, hogy van-e valami nagyobb a közelben. Amikor megtudta, hogy van, azt javasolta, hogy vásároljuk meg, és még néhány száz dollárt is adott hozzájárulásként.

Megfogadtuk a Rebbe tanácsát, és az üzlet remekül ment, már a kezdetektől. A virág luxustermék és a virágüzletek gyakran tönkremennek, tehát a mi sikerünk ritkaságnak számított. Mi ugyanis megkaptuk a Rebbe áldását és útmutatását, tehát a sikerünk garantált volt.

Gil Hirsh

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

*www.youtube.com/
alubavicsirebbe*

Gil Hirsh virágkereskedő Crown Heights-ban.

Az interjú 2014-ben készült.

rembe, a Rebbe felfigyelt rám, ragyogó arccal gratulált a zsidóság terjesztéséért végzett munkámhoz és lechájimmal kínált. Abban a pillanatban azt éreztem, hogy a Rebbe valójában invitált, hogy csatlakozzam a haszidjaihoz. Úgy döntöttem, hogy elfogadom, és attól a perctől fogva a Rebbe haszidjának tartom magam. Nem sokkal később beiratkoztam a Chábád jesivába, ahol egészen 1967-ig, az esküvőmig tanultam.

Egy év elteltével a feleségem még nem esett teherbe, ezért elmentünk a Rebbéhez és az áldását kértük. Azt is megkérdeztük, hogy érdemes-e orvoshoz fordulnunk. A kérdésemet írásban adtam át a Rebbének, és hozzáfűztem, hogy a feleségem és én is szívesen lennénk a Rebbe küldöttei, akár egészen távoli vidé-

tett Chana Etká, és ismét ellátogattunk a Rebbéhez. Megköszöntük a szülést elősegítő áldását és jeleztük, hogy továbbra is készek vagyunk a világ bármely tájékán küldötteként dolgozni.

„Miért akartok elutazni? Akár itt, Brooklynban is lehetek a küldötteim!” – mondta a Rebbe.

Így is tettünk, és belevetettük magunkat a helyi zsidókkal való munkába. Minden héten egyetemistákat hívtunk meg az otthonunkba a szombati étkezésekre. A hallgatókat elvarázsolta a gyönyörű, spirituális élmény és a haszid otthon melegsége. Örömmel mondhatom, hogy eredményesek voltunk, és több száz zsidó fiatalt hoztunk közelebb a zsidósághoz.

1975-ben felkerestem a Rebbét, hogy a megélhetésünk

Kóser konyha

Marhatagine gerslivel
és batátaival

húsos

2 kg marhahús
1 nagy fej hagyma
4 ek. olaj
4 gerezd fokhagyma
1 batáta, kisebb
kockákra vágva
6 ek. paradicsompüré
½ pohár gersli (árpagyöngy)
1 kolbász, felkarikázva
1 pohár száraz vörösbor
Só, bors, őrölt koriander,
ízlés szerint
½ kk. köménymag
1 kk. őrölt fahéj

A hagymát felaprítjuk, a fokhagymát összetörjük, és a tagine alsó részében megfuttatjuk az olajon. Két percig kevergetve pároljuk, majd hozzáadjuk a felkockázott húst. A húskockákat kissé megpirítjuk a hagymán, majd a többi hozzávalót is a tagine-ba tesszük, megfűszerezzük, meglocsoljuk a borral, majd letakarjuk azt jellegzetes, kúpos felső részével. 2 órán át főzzük, időnként bizonyosodjunk meg róla, hogy van folyadék az étel alatt. Ha minden víz elpárologna az edényből, pótoljuk egy kis vízzel.

A gerslit érdemes zárt edényben tárolni, nehogy bogarak költözzenek bele. Felhasználás előtt nagy táliba tesszük, hideg vizet eresztünk rá, megkeverjük, majd egy percig állni hagyjuk, ezután leszűrjük, és adjuk az ételhez. Ha nagyon fertőzött a gersli, vagyis sok bogár úszott a felszínre, jobb, ha egy új csomaggal próbálkozunk.

Ózdi brisz '48-ban – és ami 70 évvel ezután történt

1948. Ózd. A maroknyi hazatért zsidóság számára hatalmas öröm a túlélők első gyermekeinek születése, így nem csoda, ha

nekarával az Olajág idősotthonban lép fel évente egyszer. Váratlanul egy idős hölgy szólítja meg. Az ózdi születésű asszony

húga, Ica, Kleinék nagybátyjánál volt fogászati asszisztens – és így tovább. Jól emlékeztek Klein György brit milájára is: „Ez volt az egyetlen nap, amikor úgy felderültünk mind” – idézi fel a régmúlt napokat Klári néni.

A lenyűgözően részletes, négy órányi felvételtől negyedórás kisfilm készült (a teljes anyagot a Soá Alapítvány és a Yad Vashem múzeum rendelkezésére bocsátják majd), amit az összegyűlt, zömében ózdi kötődésű barátok és rokonok előtt vetítettek le Klein György születésnapján a Kazinczy utcai Carmel étteremben. A meglepetés film hatalmas sikert aratott – hát még, amikor a vetítővászon mögül előlépett a két idős hölgy, akik a fiatalabb generáció tagjai között örömmel ismerték fel gyerekkori ismerőseik leszármazottait. És 70 év után megismerkedhettek az egykori ünnepség „főszereplőjével”.

Ózdi ünnepelők

Klein Géza, hentes és felesége, Ica nagy mulatságot rendeznek kisfiuk körülmetélése alkalmából. Egy helyi vendéglőben 40-50 ózdi zsidó gyűlik össze, Klein Géza az asztal tetején táncolva ünnepli Gyuri fia születését.

gesztusairól ismerte fel Juditban gyerekkori ismerősének, Klein Gézának az unokáját. Ilyen film-

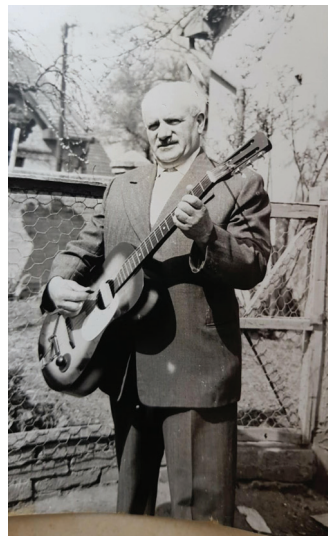
Találkozás 70 év múltán

be illő módon került kapcsolatba a Klein család következő generációja, Judit és Péter Molnár – lánykori nevén Braun – Klárával és húgával, akik jól emlékeznek ózdi gyerekkoruk szereplőire és helyszíneire. Anynyira, hogy a két 90 fölött járó hölgy vállalkozott rá, hogy visszaemlékezéseiket videóra vegyék. Mint kiderült, több szálon is kapcsolódik a két család – Klein nagymama, a testvérei és a Braun lányok együtt éltek túl Auschwitz poklát. Klári néni

Klein György

a mára nagypapává vált Gyurival is – hiszen Klári néni és Ica néni az utolsók, akik még emlékeznek arra a bizonyos, '48-as ózdi mulatságra...

Klein Géza

Ugorjunk egyet térben és időben! 70 évvel később járunk, az ózdi zsidók szétszóródtak. Klein Géza és felesége már nincsenek az élők sorában. Unokájuk, Judit, Klezmerész nevű ze-

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG